

Research Paper**Attitudes Toward Caring of the Elderly From the Perspective of Nursing and Midwifery Students in Kermanshah Province in 2015**Mohammad Mehdi Mohammadi¹, *Masoumeh Esmailivand¹

1. Department of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

Citation: Mohammadi MM, Esmailivand M. [Attitudes Toward Caring of the Elderly From the Perspective of Nursing and Midwifery Students in Kermanshah Province in 2015 (Persian)]. Iranian Journal of Ageing. 2017; 11(4):476-483. <http://dx.doi.org/10.21859/sija-1104476>

doi: <http://dx.doi.org/10.21859/sija-1104476>

Received: 01 Jun. 2016

Accepted: 25 Sep. 2016

ABSTRACT

Objectives Attitudes of health care providers towards patients can be an important underlying factor for providing efficient and effective care. Positive attitude of the nurses towards the patients coupled with more motivation and determination can be a mantra to better clinical services. The present study was conducted to determine the attitude of nursing students in relation to the care of the elderly.

Methods & Materials This study is a descriptive study conducted on 211 students in Nursing and Midwifery, in Kermanshah Province, Iran in 2015. Data collection tool was a questionnaire consisting of 21 questions. Data analysis, including independent t test was done using SPSS 22.

Results The mean (SD) age of the participating nursing students was 19.5 (63.72) and nurse practitioners 27.7 (6.74) years. There was a statistically significant difference ($P < 0.05$). The majority of trainees (8.89%) and nurse practitioners (3.81%) had moderate approach to the care of the elderly. Items of ((nursing of the elderly is a waste of time because they have reached the end of his life)) from the perspective of Trainees 57.0 ± 67.4 and nurse practitioners 47.0 ± 73.4 had the highest average among the items that there was no significant difference between the two averages ($P > 0.05$).

Conclusion Although the majority of students have average attitude (not good) toward the elderly, it is felt that more specialized training is needed to improve knowledge and attitudes of aging. Considering that the nurse practitioners had a more positive attitude, teaching them is effective to create a positive attitude.

Keywords:Attitude, Elderly,
Nursing, Care*** Corresponding Author:****Masoumeh Esmailivand, MSc.****Address:** Department of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.**Tel:** +98 (918) 3303646**E-mail:** m_esmailivand@yahoo.com

بررسی نگرش به مراقبت از سالمندان از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی استان کرمانشاه در سال ۱۳۹۴

محمد مهدی محمدی^۱، معصومه اسمعیلی وند^۱

۱- گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

چکیده

تاریخ دریافت: ۱۲ خرداد ۱۳۹۵

تاریخ پذیرش: ۰۴ مهر ۱۳۹۵

اهداف: نگرش ارائه دهندگان خدمات سلامت به مددجویان می تواند عاملی مهم و زمینه ساز برای ارائه مراقبتی مؤثر و اثربخش باشد؛ به عبارت دیگر در صورتی که پرستاران در ارتباط با مددجویان نگرشی مثبت داشته باشند، با انگیزه و عزمی راسخ تر می توانند به ارائه خدمات بالینی بپردازند. پژوهش حاضر با هدف تعیین نگرش کارآموزان و کاروران پرستاری در زمینه مراقبت از سالمندان انجام شده است.

مواد و روش ها: مطالعه توصیفی تحلیلی حاضر روی ۲۱۱ نفر از دانشجویان پرستاری، شامل ۱۴۷ کارآموز و ۶۴ کارور دانشکده پرستاری و مامایی استان کرمانشاه در سال ۱۳۹۴ انجام شد. روش نمونه گیری کارآموزان به صورت تصادفی ساده و کاروران به صورت سرشماری بود. ابزار جمع آوری داده ها پرسش نامه ای با ۲۱ سؤال بود. داده ها با نسخه ۲۲ نرم افزار SPSS و آزمون تی مستقل تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: میانگین نگرش سالمندی در کارآموزان $72/63 \pm 5/97$ و کاروران $74/6 \pm 7/27$ بود که از نظر آماری اختلاف معناداری وجود داشت ($P < 0/05$). بیشتر کارآموزان ($89/8\%$ درصد) و کاروران ($81/3\%$ درصد) در زمینه مراقبت از سالمندان نگرش متوسطی داشتند. گوینه «پرستاری از سالمندان اتلاف وقت است؛ زیرا آن ها به پایان عمر خود رسیده اند»، از دیدگاه کارآموزان $4/67 \pm 0/57$ و کاروران $4/73 \pm 0/47$ بیشترین میانگین را در بین گوینه ها داشت. بین این دو میانگین، اختلاف معناداری وجود نداشت ($P > 0/05$).

نتیجه گیری: در دانشجویان سال بالا، نگرش مثبت به مراقبت از سالمندان افزایش یافته است. به نظر می رسد آموزش مراقبت از سالمند در ایجاد این نگرش مؤثر بوده است. باتوجه به اینکه بیشتر دانشجویان به سالمندان نگرشی متوسط (نه خوب) داشتند، به کارگیری آموزش های تخصصی تر برای ارتقای سطح دانش و به تناسب آن نگرش سالمندی ضرورت دارد.

کلیدواژه ها:

سالمندان، پرستاری، مراقبت

مقدمه

پدیده سالمندی آخرین دوره از فرایند زندگی است که همه موجودات زنده با آن روبه رو می شوند [۱]. تعداد افراد سالمند در سراسر دنیا به تدریج در حال افزایش است [۲، ۳]. آمارها نشان می دهد در سال ۲۰۱۵ مجموع جمعیت سالمندان ۱۵/۳ درصد از کل جمعیت جهان بوده است که این میزان تا سال ۲۰۲۵ به ۲۰/۸ درصد خواهد رسید [۴]. براساس آمار سازمان بهداشت جهانی جمعیت افراد بالای ۶۰ سال بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۵۰ دوبرابر خواهد شد؛ به طوری که از ۱۱ درصد به ۲۲ درصد خواهد رسید [۵].

جمعیت سالمندان در بین دیگر گروه های سنی سریع ترین نرخ رشد را دارد [۶]. در حال حاضر تعداد سالمندان در ایران به ۴/۵ میلیون سالمند می رسد [۷]. مسئله سالمندی جمعیت ایران

پدیده ای جدید تلقی می شود که به دنبال عواملی چون کاهش میزان مولید و پیشرفت های علم پزشکی و آموزش ظهور کرده است [۱].

افراد سالمند با مشکل ناتوانی مواجه هستند که یکی از ابعاد این ناتوانی، فشارهای اجتماعی است. بسیاری از افراد به سالمندان برچسب ناتوان بودن می زنند. این برچسب که از نگرش منفی این افراد به سالمندان نشئت می گیرد، عاملی است که موجب می شود سالمندان به این باور برسند که ناتوان هستند و برای انجام تمام کارهای شخصی خود به کمک دیگران نیاز دارند. باور به ناتوانی باعث می شود آنان انرژی و اعتماد به نفس پایینی داشته باشند [۸]. همچنین ۳۰ درصد از سالمندان به این باور رسیده اند که زندگی بی معناست [۹]. این اعتقاد نادرست از القای دیگران نشئت می گیرد؛ به بیان دیگر نگرش منفی افراد باعث بروز حس ناتوانی در سالمندان می شود [۸].

در این میان «بازنشستگی» یکی از مسائلی است که فرد سالمند

* نویسنده مسئول:

معصومه اسمعیلی وند

نشانی: کرمانشاه، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه پرستاری.

تلفن: ۳۳۰۳۶۴۶ (۹۱۸) ۹۸+

پست الکترونیکی: m_esmaeilvand@yahoo.com

میشود. افزون بر این با آگاهی از نگرش دانشجویان پرستاری، در صورت وجود نگرش منفی در این گروه می‌توان مداخلاتی در زمینه بهبود نگرش آنها انجام داد. در صورتی که این تغییر از ابتدای کار سیستم پرستاری، یعنی از دوران دانشجویی پرستاران ایجاد شود، دوام بیشتری خواهد داشت و درون‌مایه اصلی پرستاری خواهد شد. با توجه به اینکه تاکنون برای سنجش نگرش دانشجویان پرستاری استان کرمانشاه به سالمندان مطالعه‌ای انجام نشده است، ضرورت انجام مطالعه در این زمینه احساس شد.

روش مطالعه

مطالعه حاضر، مطالعه‌ای توصیفی تحلیلی است که در سال ۱۳۹۴ در دانشکده پرستاری و مامایی استان کرمانشاه انجام شد. جامعه پژوهش را دانشجویان کارآموز و کارورز پرستاری تشکیل می‌دادند که واحدهای بالینی خود را در بیمارستان می‌گذراندند. ۱۴۷ نفر کارآموز با روش تصادفی ساده و به کمک جدول اعداد تصادفی و ۶۴ نفر کارورز با روش سرشماری انتخاب شدند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسش‌نامه‌ای شامل دو قسمت بود: ۱. اطلاعات فردی و اجتماعی را تشکیل می‌داد و شامل جنس، سن، معدل، نیمسال ورودی، محل سکونت، شغل پدر، شغل مادر، وضعیت اشتغال، وضعیت تأهل و محل سکونت بود؛ ۲. پرسش‌نامه‌ای با ۲۱ سؤال بود. روایی پرسش‌نامه با در اختیار قراردادن پرسش‌نامه نزد هشت نفر از اعضای هیئت علمی و پس از اعمال اصلاحات لازم تأیید شد. پایایی پرسش‌نامه نیز به کمک آلفای کرونباخ ۰/۷۴ به دست آمد [۱۹].

گویه‌های پرسش‌نامه با استفاده از مقیاس لیکرت پنج‌تایی از «کاملاً موافقم» تا «کاملاً مخالفم» تنظیم شد. پرسش‌نامه بر اساس این موضوع نمره‌گذاری شد که آیا گویه مدنظر بار محتوایی مثبت دارد یا منفی. در این پرسش‌نامه برای گویه‌هایی که بار محتوایی شان مثبت بود، به پاسخ «کاملاً مخالفم» نمره یک و به پاسخ «کاملاً موافقم» نمره پنج داده شد. در زمینه گویه‌هایی با بار منفی، خلاف این حالت اعمال شد. بر این اساس حداکثر امتیاز یک گویه پنج و حداقل آن یک بود.

پس از آن مجموع امتیازهای پرسش‌نامه، از جمع امتیازهای گویه‌های آن به دست آمد؛ به این صورت که بیشترین امتیاز نگرش سالمندی ۱۰۵ و کمترین آن ۲۱ می‌توانست باشد. امتیاز بیشتر نشان‌دهنده نگرش مثبت‌تر به مراقبت از سالمندان بود. نمره‌های نگرش سالمندی پس از امتیازبندی، به سه سطح خوب و متوسط و ضعیف تقسیم شد؛ به این ترتیب که نمره‌های ۲۱ تا ۶۳ در حیطه نگرش ضعیف و نمره‌های ۶۴ تا ۸۴ در حیطه نگرش متوسط و نمره‌های ۸۵ تا ۱۰۵ در حیطه نگرش خوب در نظر گرفته شد [۱۹].

در ابتدا هدف از مطالعه برای دانشجویان شرح داده شد و پس از

با آن مواجه می‌شود. بازنشستگی موجب کاهش درآمد فرد سالمند می‌شود. فرد سالمند به دنبال بازنشستگی، جایگاه قبلی خود را در اجتماع نخواهد داشت و این پدیده به‌طور عمده سالمند بازنشسته را بیش‌ازپیش مستعد آسیب می‌کند [۱۰]. شواهد حاکی از آن است که فشارهای جسمی و روانی و آسیب‌پذیری فرد سالمند در دوران بعد از بازنشستگی به‌طور چشمگیری بیشتر از دوره قبل از بازنشستگی است [۱۱، ۱۲].

افزایش جمعیت سالمندان در جهان و ایران و نیز آسیب‌پذیری بیشتر سالمندان بازنشسته، ضرورت به‌کارگیری پرستارانی ماهر و متخصص را در زمینه مراقبت از سالمندان ایجاب می‌کند [۱۳]. داشتن نگرش منفی به سالمندان، بدون شک بر مراقبت اثربخش از آنان اثر می‌گذارد. منابع آماری نشان می‌دهد که افراد سالمند از مراقبت‌های مناسب با نیازهای مراقبتی یک سالمند بازنشسته برخوردار نیستند [۱۴].

فاکس^۱ (۲۰۱۳) و فلود^۲ (۲۰۰۹) بیان می‌کنند چنانچه دانشجویان پرستاری که در نهایت مراقبان اصلی سلامت را تشکیل می‌دهند، دانشی اندک و نگرشی ناخوشایند به سالمندان داشته باشند، بر اشتیاق و توجه آن‌ها در امر مراقبت تأثیر می‌گذارد [۱۵، ۱۶]. آلسنانی^۳ (۲۰۰۷) خاطر نشان کرد به‌طور عمده طی سی سال گذشته دانشجویان پرستاری در برابر سالمندان درک غلطی داشته‌اند و پرستاران شاغل نیز تمایل کمی به کار در خانه‌های سالمندان نشان داده‌اند و بیشتر آنان کار کردن با بچه‌ها و افراد بالغ را ترجیح می‌دهند. در واقع نگرش ارائه‌دهندگان خدمات سلامت به مددجویان می‌تواند برای ارائه مراقبت مؤثر و اثربخش عاملی مهم و زمینه‌ساز باشد؛ به عبارت دیگر در صورتی که پرستاران در برابر مددجویان نگرشی مثبت داشته باشند، می‌توانند خدمات بالینی را با انگیزه و عزمی راسخ‌تر ارائه دهند [۱۷، ۱۸].

نتایج مطالعات نشان می‌دهد بیشترین درخواست سالمندان از مراقبان سلامت، حفظ ارتباط و هویت و مشارکت آن‌ها در تصمیم‌گیری‌هاست [۱۸]. سالمندان گروهی حساس تلقی می‌شوند که درخور احترام و توجه هستند و بی‌شک ارائه خدمات پرستاری با احترام و توجه در صورتی محقق می‌شود که ارائه‌دهندگان این خدمات نگرش مثبتی به مددجویان خود داشته باشند. علاوه بر این نگرش منفی مراقبان سلامت به سالمندان، حس ناتوانی را به آن‌ها القا می‌کند.

دانشجویان پرستاری به‌عنوان نهال اولیه نظام پرستاری تلقی می‌شوند. در صورتی که بخواهیم در سیستم پرستاری تغییر ایجاد کنیم، باید این تغییر نخست از زمان دانشجویی پرستاران شروع شود؛ بنابراین آگاهی از نگرش دانشجویان پرستاری مهم تلقی

1. Fox
2. Flood
3. Alsenany

کسب رضایت آگاهانه، پرسش‌نامه‌ها بین نمونه‌های پژوهش توزیع شد. داده‌ها با استفاده از نسخه ۲۲ نرم‌افزار آماری SPSS و روش‌های آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و نیز آمار تحلیلی نظیر آزمون تی مستقل تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها

از ۱۴۷ نفر کارآموز که در مطالعه شرکت کردند، ۶۷ نفر پسر و ۸۰ نفر (۵۴/۴ درصد) دختر بودند. میانگین و انحراف معیار سنی کارآموزان به ترتیب ۲۱/۴۵ و ۱/۹۱، دامنه سنی آن‌ها از ۱۹ تا ۲۸ سال و دامنه تغییرات معدل تحصیلی آن‌ها از ۱۲/۳۶ تا ۱۸/۶۳ بود. همچنین میانگین و انحراف معیار این متغیر ۱۵/۰۹±۱/۴ گزارش شد.

از ۶۴ کارورز شرکت‌کننده در مطالعه، ۳۱ نفر پسر و ۳۳ نفر دختر بودند. میانگین و انحراف معیار سنی کارورزان ۲۳/۱±۶۱/۰۳ و میانگین و انحراف معیار معدل تحصیلی کارورزان ۱۵/۱±۲/۱ گزارش شد.

میانگین امتیازهای نگرش «مراقبت از سالمندان» در مجموع ۲۱۱ دانشجوی شرکت‌کننده این مطالعه، ۷۳/۶±۲۳/۴۴ گزارش شد. این میزان در کارآموزان ۷۲/۵±۶۳/۹۷ و در کارورزان

اطلاعات کلی در زمینه متغیرهای جمعیت‌شناختی دیگر مانند تأهل، محل سکونت، شغل پدر، شغل مادر، نیمسال ورودی و وضعیت اشتغال در جدول شماره ۱ آورده شد. این جدول ارتباط متغیرها را با میانگین امتیاز نگرش سالمندی دانشجویان نشان می‌دهد. میانگین کلی امتیاز نگرش سالمندی در دو گروه دختر و پسر با آزمون تی مستقل مقایسه شد. نتایج این مقایسه از اختلاف معنادار بین میانگین این دو گروه حکایت داشت (t=۲/۴۸۸ و P=۰/۰۱۴).

در دسته‌بندی نمره‌های نگرش «مراقبت از سالمندان» به‌خوبی نشان داده شد که بیش از ۸۰ درصد از کارآموزان و کارورزان به مراقبت از سالمندی نگرش متوسطی داشتند (جدول شماره ۲).

باتوجه به جدول شماره ۳ از دیدگاه کارآموزان و کارورزان گویه «پرستاری از سالمندان اتلاف وقت است؛ زیرا آن‌ها به پایان عمر خود رسیده‌اند»، بیشترین میانگین را در بین گویه‌ها داشت. پس از آن از دیدگاه کارآموزان، گویه «مراقبت از سالمندان در حد نظافت و تغذیه و توالت‌رفتن است» و از دیدگاه کارورزان، گویه «پرستارانی که با سالمندان کار می‌کنند، فقط نیاز به مهارت پایه

جدول ۱. ارتباط برخی از متغیرهای جمعیت‌شناختی با میانگین کلی نگرش مراقبت از سالمندان.

P-value	میانگین کلی	کارورز		کارآموز		متغیرها
		میانگین	فراوانی (درصد)	میانگین	فراوانی (درصد)	
۰/۰۱۴	۷۴/۲۴	۷۷/۰۶	۳۳(۵۱/۶)	۷۳/۰۸	۸۰(۵۴/۴)	جنسیت
	۷۲/۰۶	۷۲	۳۱(۴۸/۴)	۷۲/۰۸	۶۷(۴۵/۶)	
۰/۶۹۶	۷۳/۱۴	۷۴/۴۲	۵۲(۸۱/۳)	۷۲/۵۹	۱۲۰(۸۱/۶)	وضعیت تأهل
	۷۳/۶۱	۷۵/۴۱	۱۲(۱۸/۸)	۷۲/۸۱	۲۷(۱۸/۴)	
۰/۲۲۸	۷۲/۶۷	۷۳/۶۱	۳۶(۵۶/۳)	۷۲/۱۶	۶۶(۴۴/۹)	محل سکونت
	۷۳/۷۵	۷۵/۸۹	۲۸(۴۳/۸)	۷۳/۰۱	۸۱(۵۵/۱)	
۰/۳۳۳	۷۲/۵۹	۷۴/۰۱	۲۸(۴۳/۸)	۷۱/۸۲	۵۱(۳۴/۷)	شغل پدر
	۷۳/۶۱	۷۵/۰۸	۳۶(۵۶/۳)	۷۳/۰۶	۹۶(۶۵/۳)	
۰/۰۷۴	۷۱/۴۲	۷۴/۵	۸(۱۲/۵)	۷۰/۶	۳۰(۲۰/۴)	شغل مادر
	۷۳/۶۳	۷۴/۶۲	۵۶(۸۷/۵)	۷۳/۱۵	۱۱۷(۷۹/۶)	
۰/۸	۷۳/۳۳	۷۴/۶۱	۳۴(۵۳/۱)	۷۲/۷۸	۷۹(۵۳/۷)	نیم‌سال ورودی
	۷۳/۱۱	۷۴/۶	۳۰(۴۶/۹)	۷۲/۴۵	۶۸(۴۶/۳)	
۰/۵۵۹	۷۴/۱۲	۷۲/۵۷	۷(۱۰/۹)	۷۴/۷۲	۱۸(۱۲/۲)	شاغل
	۷۳/۱۱	۷۴/۸۵	۵۷(۸۹/۱)	۷۲/۳۴	۱۲۹(۸۷/۸)	

جدول ۲. توزیع فراوانی سطوح نگرش کارآموزان و کارورزان به مراقبت از سالمندان.

دسته‌بندی نمره نگرش سالمندی	گروه‌ها			
	کارآموزان		کارورزان	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
خوب	۸	۵/۴	۶	۹/۴
متوسط	۱۳۲	۸۹/۸	۵۲	۸۱/۳
ضعیف	۷	۴/۸	۶	۹/۴
جمع کل	۱۴۷	۱۰۰	۶۴	۱۰۰

سالمند

جدول ۳. مقایسه میانگین نگرش به مراقبت از افراد سالمند از دیدگاه کارآموزان و کارورزان.

ردیف	گویه‌ها	کارآموز		کارورز		P-value
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
۱	پرستاری از سالمندان اتلاف وقت است؛ زیرا آن‌ها به پایان عمر خود رسیده‌اند.	۴/۶۷	۰/۵۷	۴/۷۳	۰/۴۷	۰/۳۷۸
۲	مراقبت از سالمندان درحد نظافت و تغذیه و توالت رفتن است.	۴/۵۸	۰/۷	۴/۴۷	۰/۸۱	۰/۳۵۳
۳	مراقبت از بیماران سالمند بیش از مراقبت از دیگر بیماران به صبر و حوصله نیاز دارد.	۴/۳۸	۰/۸۳	۴/۳	۰/۷۹	۰/۴۸۷
۴	هرگونه سرمایه‌گذاری در مراقبت از سالمندان نوعی اتلاف هزینه است.	۴/۳۷	۰/۸۱	۴/۳۹	۰/۷۴	۰/۸۸۶
۵	پرستارانی که با سالمندان کار می‌کنند، فقط به مهارت پایه پرستاری نیاز دارند، نه بیشتر.	۴/۴۲	۰/۷۶	۴/۵۳	۰/۶۴	۰/۳۱۹
۶	سالمندان تمایل دارند با استفاده از سن خود از افراد جوان سوءاستفاده کنند.	۳/۷۷	۰/۹۵	۳/۵۵	۱/۲۹	۰/۱۶۷
۷	پرستاران به دلیل کُندبودن سالمندان باید زمان بیشتری را با آنان بگذرانند.	۴/۵۲	۰/۶۴	۴/۱۹	۰/۷۵	۰/۰۰۳
۸	ایفای نقش پرستاری در مراقبت از بیماران سالمند فراتر از مراقبت از دیگران است.	۴/۲۱	۰/۶۸	۳/۹۲	۰/۹۴	۰/۰۱۳
۹	صحت با سالمندان خسته‌کننده و کسالت‌آور است.	۳/۱۹	۱/۱	۳/۰۳	۱/۱۹	۰/۳۴۸
۱۰	در مراقبت از بیماران سالمند به آن‌ها انگیزه داده می‌شود تا استقلال یابند.	۳/۷۱	۰/۷۴	۳/۵۲	۰/۹۷	۰/۱۵۰
۱۱	وقتی که پرستاران با حجم کاری سنگینی مشغول مراقبت هستند، باید اولویت مراقبت را به بیماران جوان‌تر بدهند.	۲/۴۴	۱/۰۶	۲/۶۶	۱/۱۷	۰/۱۷۹
۱۲	پرستارانی که با سالمندان کار می‌کنند، معمولاً الگوهای خوبی هستند.	۲/۶۳	۰/۹۳	۲/۶۱	۰/۹۳	۰/۹۰۷
۱۳	فقط مربیانی که در زمینه مراقبت از سالمندان مهارت دارند، باید در این باره آموزش دهند.	۲/۹۲	۰/۷۳	۳/۵۳	۱/۰۸	۰/۰۰۱
۱۴	سالمندی نوعی بیماری مزمن است.	۳/۰۳	۰/۷۶	۳/۱۷	۰/۹۸	۰/۳۳۱
۱۵	سالمندان مهم‌ترین معضل در مراکز بهداشتی درمانی هستند.	۳/۰۳	۰/۸۸	۳/۴۱	۱/۰۳	۰/۰۱۴
۱۶	بیشتر سالمندان قادر به برقراری گفت‌وگویی منطقی هستند.	۲/۸	۰/۹۱	۳/۳۶	۱/۲	۰/۰۰۱
۱۷	مراقبت از سالمندان خاص است و توجهات ویژه‌ای می‌طلبد.	۳/۸۲	۰/۸	۳/۸۸	۱/۱۲	۰/۷۳۸
۱۸	بیشتر مربیان علاقه به سالمندان را ارتقا می‌دهند.	۲/۴۱	۱/۰۹	۲/۶۷	۱/۰۹	۰/۱۲۰
۱۹	بیشتر پرستاران ترجیح می‌دهند با جوانان صحبت کنند.	۲/۸۴	۰/۸۵	۳/۰۹	۱/۰۸	۰/۰۹۴
۲۰	بسیاری از پرستاران برای گفت‌وگو با سالمندان وقت می‌گذارند.	۲/۱۸	۰/۹۳	۲/۳۳	۱/۱۲	۰/۳۳۵
۲۱	اطلاعات بیشتر مربیان درباره مراقبت از سالمندان جدید نیست.	۲/۷۱	۰/۸۴	۳/۲۸	۱/۳	۰/۰۰۲

سالمند

P<۰/۰۵

پرستاری دارند، نه بیشتر»، بیشترین میانگین را در بین گویه‌ها داشت. از دیدگاه کارآموزان و کاروزان بین گویه‌های ذکر شده اختلاف معناداری وجود نداشت ($P > 0.05$). افزون بر این از نظر کارآموزان و کاروزان، گویه «بسیاری از پرستاران برای گفت‌وگو با سالمندان وقت می‌گذارند» کمترین میانگین را داشت. این موضوع به معنای دیدگاه موافق با این گویه است.

بحث

در مطالعه حاضر میانگین نگرش سالمندی کاروزان در مقایسه با کارآموزان بیشتر بود. به عبارت دیگر کاروزان که دانشجویان سال آخر رشته پرستاری هستند، در مقایسه با کارآموزان که واحدهای نظری و عملی کمتری را گذرانده‌اند، به سالمندان نگرش مثبت‌تری داشتند. این یافته‌ها با مطالعات هویدی^۴ (۲۰۰۶) و لامبورینو^۵ (۲۰۰۹) و انگستروم^۶ (۲۰۱۱) همسو بود [۲۲-۲۰].

مطالعه حاضر نشان داد با بالا رفتن ترم تحصیلی دانشجویان، به تدریج امتیازهای مربوط به نگرش آن‌ها به سالمندی افزایش می‌یافت و دانشجویان نگرش مثبت‌تری گزارش می‌کردند.

نگرش منفی به سالمندان و مراقبت از آن‌ها در ابتدای ورود به دانشگاه می‌تواند حاکی از آن باشد که دانشجویان در این زمان تجربه اندکی در زمینه سالمندان و ارتباط با آن‌ها دارند. این نگرش منفی ممکن است به علت ناتوانی دانشجویان سال پایین در مدیریت شرایطی باشد که سالمندان با آن مواجه هستند؛ به طوری که اگر دانشجویان نتوانند این شرایط را به خوبی اداره کنند و در این زمینه تسلط کافی نداشته باشند، به سالمندان نگرشی منفی پیدا خواهند کرد [۲۲]. افزون بر این در دوران تحصیل گذراندن آموزش‌های نظری مرتبط با سالمندی، می‌تواند عامل مهمی برای ایجاد درک روشن‌تر و نگرش مثبت‌تر به سالمندان باشد [۲۳].

میانگین کلی نگرش سالمندی در دختران (در هر دو گروه کارآموز و کاروز) بالاتر از پسران بود. این موضوع می‌تواند جنبه ذاتی عواطف زنان را در مقایسه با مردان مطرح کند. علاوه بر این رشته پرستاری درون‌مایه‌های عاطفی دارد که برای ایفای نقش بهتر در آن برخورداری از عواطف مادرانه ضروری است. این ویژگی با جنبه‌های آفرینش زنان همخوانی دارد؛ بنابراین به نظر می‌رسد میانگین بیشتر نگرش دختران به مراقبت از سالمندان در مقایسه با پسران یا به عبارت دیگر نگرش مثبت‌تر در دختران، به علت برخورداری از ویژگی عاطفی این گروه است.

در این مطالعه نگرش بیشتر دانشجویان درباره مراقبت از سالمندان نگرشی متوسط یا به عبارتی خنثی بود. وجود نگرشی

خنثی در این گروه سنی بدون شک بر سطح ارائه مراقبت به سالمندان تأثیر می‌گذارد؛ چراکه نگرش مقدمه عمل است. زمانی که نگرش مثبتی برای ارائه مراقبت وجود نداشته باشد، نمی‌توان از مراقبان سلامت انتظار مراقبت دلسوزانه و حرفه‌ای داشت. لول^۷ (۲۰۰۶) معتقد است نگرش منفی به سالمندان، کار در این حیطه را با مشکل مواجه می‌کند و از تعداد پرستارانی می‌کاهد که در این حیطه کار می‌کنند و به نوعی پرستار سالمند تلقی می‌شوند [۲۴].

در هر دو گروه کارآموز و کاروز گویه «پرستاری از سالمندان اتلاف وقت است؛ زیرا آن‌ها به پایان عمر خود رسیده‌اند»، بیشترین مخالف را داشت. این موضوع می‌تواند از معیارهای فرهنگی جامعه تأثیر پذیرفته باشد؛ چراکه در طول تاریخ در فرهنگ ایرانی سازمان خانواده به شکل گسترده بوده است؛ بدان معنا که با زندگی مشترک زوج‌های جوان، والدین سالخورده پسر نیز با آن‌ها در یک مجموعه زندگی می‌کردند. در این مجموعه برخلاف خانواده‌های «هسته‌ای» که در جوامع غربی مشاهده می‌شود، افراد سالخورده از بیشترین احترام در بین اعضای خانواده برخوردار بوده‌اند. در این گویه صرف وقت برای سالمندان امری بی‌ارزش تلقی نشده است و سالمندان را ارزشمند دانسته‌اند.

در هر دو گروه گویه «بسیاری از پرستاران برای گفت‌وگو با سالمندان وقت می‌گذارند»، کمترین میانگین را داشت. این بدان معناست که بیشتر دانشجویان با این گویه موافق بوده‌اند؛ به عبارت دیگر کمبود وقت پرستاری در ارائه خدمات مستقیم پرستاری معضلی بزرگ است. بیشتر پرستاران زمان کافی برای مراقبت از سالمندان ندارند؛ چراکه پیری فرایندی است که با کندی و کاهش قدرت پردازش مغز همراه است. از این رو برای ارائه مراقبت و گفت‌وگویی مؤثر با سالمندان، به زمانی بیش از دیگر گروه‌های سنی نیاز است. این در حالی است که مطالعه روحی و همکارانش (۲۰۱۲) به خوبی نشان داد ۵۴/۵۳ درصد از زمان حضور پرستاران در بیمارستان صرف ارائه مراقبت غیرمستقیم می‌شود [۲۵]؛ در حالی که یک پرستار باید به صورت مستقیم برای بیمار خود وقت صرف کند.

نتیجه‌گیری نهایی

باتوجه به اینکه در دانشجویان سال بالا نگرش مثبت به مراقبت از سالمندان افزایش یافته است، این نکته به نظر می‌رسد که آموزش سالمندی به آن‌ها در ایجاد این نگرش مؤثر بوده است. در حال حاضر بیشتر دانشجویان به سالمندان نگرشی متوسط (نه خوب) دارند و ضرورت به کارگیری آموزش‌های تخصصی‌تر برای ارتقای سطح دانش و به تناسب آن نگرش سالمندی احساس می‌شود. در حیطه پرستاری، پرستاران برای مراقبت از سالمندان با مشغله‌های فراوان و کمبود وقت مواجه‌اند؛ از این رو ضروری است

4. Hweidi

5. Lambrinou

6. Engström

7. Lovell

References

- [1] Ghaysarian A. [Survey of social, economic dimensions of aging phenomenon in Iran (Persian)]. *Journal of Population*. 2009; 16(69-70):1-28.
- [2] Erdil F, Celik SS, Baybuga MS. Ageing and nursing services. In: Troisi J, Kutsal YG, editors. *Ageing in Turkey*. Malta: Veritas Press; 2006.
- [3] Tuohy D. Student nurse-older person communication. *Nurse Education Today*. 2003; 23(1):19-26. doi: 10.1016/s0260-6917(02)00160-0
- [4] Celik SS, Kapucu S, Tuna Z, Akkus Y. Views and attitudes of nursing students towards ageing and older patients. *Australian Journal of Advanced Nursing*. 2010; 27(4):24-30.
- [5] Eltantawy SH. Relation between nursing students' knowledge of aging and attitude towards elderly people and their will and intent to work with the elderly. *Journal of Education & Practice*. 2013; 4(27):125-36.
- [6] World Health Organization. 10 facts on ageing and the life course [Internet]. 2015 [Cited 2015 Sep 10]. Available from: <http://www.who.int/features/factfiles/ageing/en>
- [7] Tajvar M. [Elderly health and review of aspects of their lives (Persian)]. Tehran: Nasle Farda Publications; 2004.
- [8] Hatampour KH, Zareie L. [Elderly health (Persian)]. Tehran: Boshra Publications; 2010.
- [9] Malek Afzali H, Baradaran Eftekhary M, Hejazi F, Khojasteh T, Tabrizi R, Faridi T. [Social mobilization for health promotion in the elderly (Persian)]. *Hakim*. 2005; 9(4):1-7.
- [10] Musaei M. [Social and emotional effects of retirement in faculty members; Case Study: University of Tehran (Persian)]. *Human Sciences Modares*. 2004; 8:157-179.
- [11] Zhan Y, Wang M, Liu S, Shultz KS. Bridge employment and retirees health: A longitudinal investigation. *Journal of Occupational Health Psychology*. 2009; 14(4):374-389. doi: 10.1037/a0015285
- [12] Shultz KS, Wang M. The influence of specific physical health conditions on retirement decisions. *International Journal of Aging and Human Development*. 2007; 65(2):149-61. doi: 10.2190/ag.65.2.c
- [13] Secrest J, Iorio DH, Martz W. The meaning of work for nursing assistants who stay in long-term care. *Journal of Clinical Nursing*. 2005; 14(2):90-97. doi: 10.1111/j.1365-2702.2005.01282.x
- [14] McKinlay A, Cowan S. Student nurses' attitudes towards working with older patients. *Journal of Advanced Nursing*. 2003; 43(3):298-309. PMID: 12859789
- [15] Fox JR. Educational strategies to promote professional nursing in long-term care: an integrative review. *Journal of Gerontological Nursing*. 2013; 39(1):52-60. PMID: 23413454
- [16] Flood MT, Clark RB. Exploring knowledge and attitudes toward aging among nursing and non-nursing students. *Educational Gerontology*. 2009; 35(7):587-95. doi: 10.1080/03601270802605333

که مسئولان پرستاری ضمن به‌کارگیری بخش‌هایی جداگانه با عنوان بخش سالمندی، از کارکنان بیشتر و نیروهای متخصص استفاده کنند.

تشکر و قدردانی

از تمامی دانشجویانی که صمیمانه ما را در انجام این مطالعه یاری کردند، تشکر و قدردانی می‌کنیم. این مقاله حامی مالی ندارد.

- [17] Alsenany S. Student nurses' attitude and knowledge towards the care of older people in Saudi Arabia. *British Society of Gerontology* [Internet]. 2007 [Cited 2007 Oct 9]. Available from: <http://www.britishgerontology.org/DB/gr-editions-2/generations-review/student-nurses-attitudes-and-knowledge-towards-the.html>
- [18] Bridges J, Flatley M, Meyer J. Older people's and relatives' experiences in acute care settings: systematic review and synthesis of qualitative studies. *International Journal of Nursing Studies*. 2010; 47(1):89-107. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2009.09.009
- [19] Purfarzad Z, Ghamari Zare Z, Farmahini Farahani M, Ghorbani M. [Teachers and student nurses' attitudes towards caring for older adults in Arak, 2012 (Persian)]. *Journal of Clinical Nursing & Midwifery*. 2014; 3(2):46-56.
- [20] Hweidi IM, Al-Obeisat SM. Jordanian nursing students' attitudes toward the elderly. *Nurse Education Today*. 2006; 26(1):23-30. doi: 10.1016/j.nedt.2005.06.003
- [21] Lambrinou E, Sourtzi P, Kalokerinou A, Lemonidou C. Attitudes and knowledge of the Greek nursing students towards older people. *Nurse Education Today*. 2009; 29(6):617-22. doi: 10.1016/j.nedt.2009.01.011
- [22] Engström G, Fagerberg I. Attitudes towards older people among Swedish health care students and health care professionals working in elder care. *Nursing Reports*. 2011; 1(1):2-6. doi: 10.4081/nursrep.2011.e2
- [23] Fagerberg I, Gilje F. A comparison of curricular approaches of care of the aged in Swedish and US nursing programs. *Nurse Education in Practice*. 2007; 7(6):358-64. doi: 10.1016/j.nepr.2006.11.007
- [24] Lovell M. Caring for the elderly: changing perceptions and attitudes. *Journal of Vascular Nursing*. 2006; 24(1):22-26. doi: 10.1016/j.jvn.2005.11.001
- [25] Rouhi Gh, Hosseini A, Rahmani Anaraki H, Mollaie E, Nasiri H. [Distribution of workload and efficacy of nursing staff in internal medicine ward in a selected hospital of Golestan University of Medical Science (Persian)]. *Journal of Research Development in Nursing & Midwifery*. 2012; 9(2):65-73.